

Pronikání čelních jednotek musí zabezpečovat druhé sledy a zálohy, které je nutno přesunovat na bojišti tak, aby byly schopny manévrovat do všech stran a zabránit napadení odkrytých boků vlastních vojsk nepřítelem.

Divizím, které se zúčastní protiúderu, je třeba určovat bližší a další úkol. **Bližším úkolem** divize může být v součinnosti se sousedy, za využití jaderných úderů zničit nepřítele na směru úderu a obsadit prostor vhodný pro další obranu nebo pro přechod do útoku.

Dalším úkolem může být rozbití záloh nepřítele přisunovaných na tento směr z hloubky.

V průběhu protiúderu může být část sil nepřítele obklíčena. Ničením těchto jednotek se nesmí zdržovat hlavní síly protiúderného uskupení, nýbrž má být uskutečňováno především zálohami a jednotkami, které v blízkosti obklíčených vojsk vedou obranný boj.

Velitel armády musí zabezpečovat narůstání úsilí v průběhu protiúderu. K tomu, kromě záloh, využívá sil a prostředků převedených z jiných úseků obranného pásma armády a nařizuje přejít do útoku těm vojskům, která se bránila poblíž směru protiúderu.

V průběhu obranné operace může armáda organizovat postupně několik protiúderů. Mohou být vedeny na jednom směru, nebylo-li prvním úderem dosaženo očekávaných výsledků.

Postupně protiúderu na různých směrech je možno uskutečňovat tehdy, zamýšleli-li velitel rozbit nepřátelské uskupení nejdříve na jednom směru a pak po přeskupení sil a prostředků i další síly nepřítele na ostatních směrech.

Znemožnit útok nepřítele, zničit jeho hlavní síly protiúderem silami a prostředky pouze jedné armády, která se brání, bude velmi těžké. Proto ke splnění tohoto úkolu, v zájmu frontové útočné operace, bude armáda provádějící protiúder posílena zálohami z prostředků frontu a jeho jadernými údery.

V nepříznivé situaci, zvláště má-li nepřítel převahu v jaderných zbraních, může být protiúder před příchodem záloh frontu neúčelný. Za takových podmínek musí armáda zastavit nepřítele protiztečemi a úpornou obranou výhodných prostorů a čar v hloubce nepřítele maximálně zeslabit, a tak vytvořit předpoklady, aby po přeskupení sil a prostředků a po příchodu nových sil a záloh frontu, za podpory jadernými zbraněmi organizovat úspěšný protiúder.

Obrana vševojskového svazku

(VM čís. 4/1962)

Plukovník Ján Koreň

Jak na vojenských školách, tak i u vojsk pociťujeme naléhavou potřebu dořešit základní otázky organizace obrany na taktickém stupni.

Cílem mého článku je nejen zaujmout kritické stanovisko k některým názorům uvedeným v článku plk. CSc. Průši, ale i vyjádřit své vlastní názory.

Nejdříve k šířce obranného pásma. Obdobně jako při organizaci obrany v celku je nutné se vyvarovat šablony i v pojetí šířky pásma obrany. Odmítnutí šablony v organizaci a vedení bojové činnosti je zákonitým zjevem vyvolaným v současné době velkou rozmanitostí podmínek, ve kterých bojová činnost probíhá, a jejími náhlými zvraty zvláště v důsledku použití jaderných zbraní. To ovšem nevylučuje nutnost mít určité orientační údaje i o šířce pásma obrany, neboť jinak by chyběla jakákoli představa o reálných možnostech jednotek, útvarů, svazků a svazů.

V této souvislosti plně souhlasím s názory plk. Stuchela (autora též problematiky z VM čís. 4/1962), podle kterých vševojsková armáda bude v našich podmínkách působit v pásmu 100—120 km a že divize při přechodu do obrany se bude bránit v pásmu širokém 20—40 km (v takto širokém pásmu bude i útočit). Údaje plk. Průši o šířce pásma obrany divize 40—50 km pokládám za maximální. Domnívám se, že velké rozpětí v šířce pásma obrany divize uvedené plk. Stuchelem reálněji odráží takové skutečnosti, jako je např.:

— zasazování do sražení divizí ze záloh frontu nebo jiných mobilizovaných svazků, již v prvních dnech počátečního období války (hustota divizí může narůstat a pásma v důsledku toho zužovat);

— velké ztráty, které mohou některé svazky utrpět použitím jaderných zbraní (značně zeslabená divize nemůže bránit tak široké pásmo jako divize nezeslabená);

— význam a důležitost bráněného směru (divizi na důležitém směru nutno dát užší pásmo obrany, nežli divizi na méně důležitém směru) apod.

Přitom i pásmo obrany široké a hluboké o minimálních rozměrech, tj.

20×20 km (400 m²) ještě plně odpovídá zásadně rozptýlení vojsk vzhledem k OPZHN.

—☆—

Autor počítá s tím, že praporeční rajón obrany bude budován o rozměrech asi 3×3 km a bude-li vybudován, musel by nepřítel použít k jeho zničení jadernou náplň 200 kt. S tímto tvrzením lze v podstatě souhlasit. Nelze však souhlasit s tím, že na zničení praporečního rajónu obrany je nutné použít 5 jaderných náplní 5—10 kt, nejméně 9 jaderných náplní 5 kt a 20—25 jaderných náplní 1—2 kt. Nepřítel, obdobně jako my, povede jaderné úderu na přesně zjištěné cíle a ne na plochu.

Praporeční rajón obrany zahrnuje v podstatě 3 rotní rajóny obrany, ve kterých bude rozmístěna i praporeční protitanková a minometná četa. To znamená, že půjde v podstatě o tři cíle pro jaderné úderu. O jak velké cíle půjde? Autor na straně 29 uvádí rozlohu praporečního rajónu obrany 3×3 km = 9 km², s mezerou mezi rotami 1. sledu 2 km a rozlohou rotního rajónu obrany 2 km². Za takového předpokladu by praporeční musel být v sestavě s dvěma rotami v prvním sledu, každá rozmístěna na šířce 500 m a do hloubky 4 km (což je nemožné). Při jiné variantě by musel mít rotní rajón obrany např. šířku 2 km a hloubku 1 km. V takovém případě by se na šířku 3 km dvě rotu vůbec nevměstnaly.

Z dosavadních zkušeností a z možnosti roty vyplývá, že rotní rajón obrany nepřesáhne zpravidla šířku 1 km a aby byla zachována palebná součinnost, nelze četou druhého sledu rozmístovat ve větší hloubce nežli 500 m. Podle toho bude obranný rajón rotu přibližně 1 km široký a 0,5 km hluboký, tj. o rozloze asi 0,5 km² a ne jak uvádí autor 2 km².

Na zničení rotního rajónu o této

velikosti (0,5 km²) postačí jedna jaderná náplň o ekvivalentu 1,5 kt vystřelená houfnicí 203,2 mm, a to za předpokladu, že by epicentrum bylo přibližně ve středu rotního rajónu obrany. Nemám k dispozici střelecké tabulky těchto houfnic, ale úchytky palby nejsou u podobného druhu děl příliš veliké a možno bezpečně předpokládat, že na střední délky střelby lze jaderným úderem 1,5 kt vyřadit do $\frac{2}{3}$ sil a prostředků rotního rajónu obrany, což plně naruší jeho obranyschopnost.

Autor, podle mého názoru, podceňuje účinky jaderných zbraní, když uvádí tak enormní spotřebu jaderných náplní na vyřazení praporečného rajónu obrany.

Na autorově náčrtu čís. 1 je uvedeno, že praporeční rajóny obrany v dotyku s nepřítelem jsou v dosahu klasického dělostřelectva, ale nemohou být vzhledem k bezprostřední vzdálenosti nepřátelských vojsk v dotyku napadeny jadernými údery. Je to v rozporu s konstatováním autora na str. 30 jeho článku. Skutečnost je taková, že roty druhého sledu mohou být ničeny jadernými údery atomovým dělostřelectvem. Například bezpečnostní vzdálenost, při použití jaderné náplně 1,5 kt houfnicí 203,2 mm na vzdálenost střelby asi 10 km, nepřesáhne 2 km za předpokladu, že živá síla nepřítele v dotyku bude nekrytá. Za předpokladu, že bude v okopech, OT nebo tancích, se tato vzdálenost ještě podstatně zmenší. Rovněž použitím Davy Crockett se bezpečnostní vzdálenost zkrátí ještě více. Vzhledem k ohrožení rot druhého sledu v praporečném rajóně obrany nutno i s těmito rotami manévrovat.

Kritické stanovisko je nutné zaujmout k mezerám mezi praporečnými rajóny obrany v dotyku s nepřítelem, které podle autora by měly být široké asi 3 km. Vyvozovat nutnost takto velké mezery účinkem jaderné náplně

200 kt, se mi nezdá správné, zvláště v případě, kdy se obrana zaujímá v přímém dotyku a pod palbou nepřítel (což bude v praxi běžné).

Z nosičů by mohla dopravit na cíl takto mohutnou náplň jedině ŘS Redstone s nejmenší náplní 350 kt, nebo bombardovací letoun. Bezpečnostní vzdálenost je u obou nosičů při takto mohutném úderu příliš veliká, než aby nepřítel ji mohl použít bez hlubokého stažení vojsk z předního okraje. Kromě toho tyto prostředky jsou určeny k ničení důležitějších cílů v hloubce.

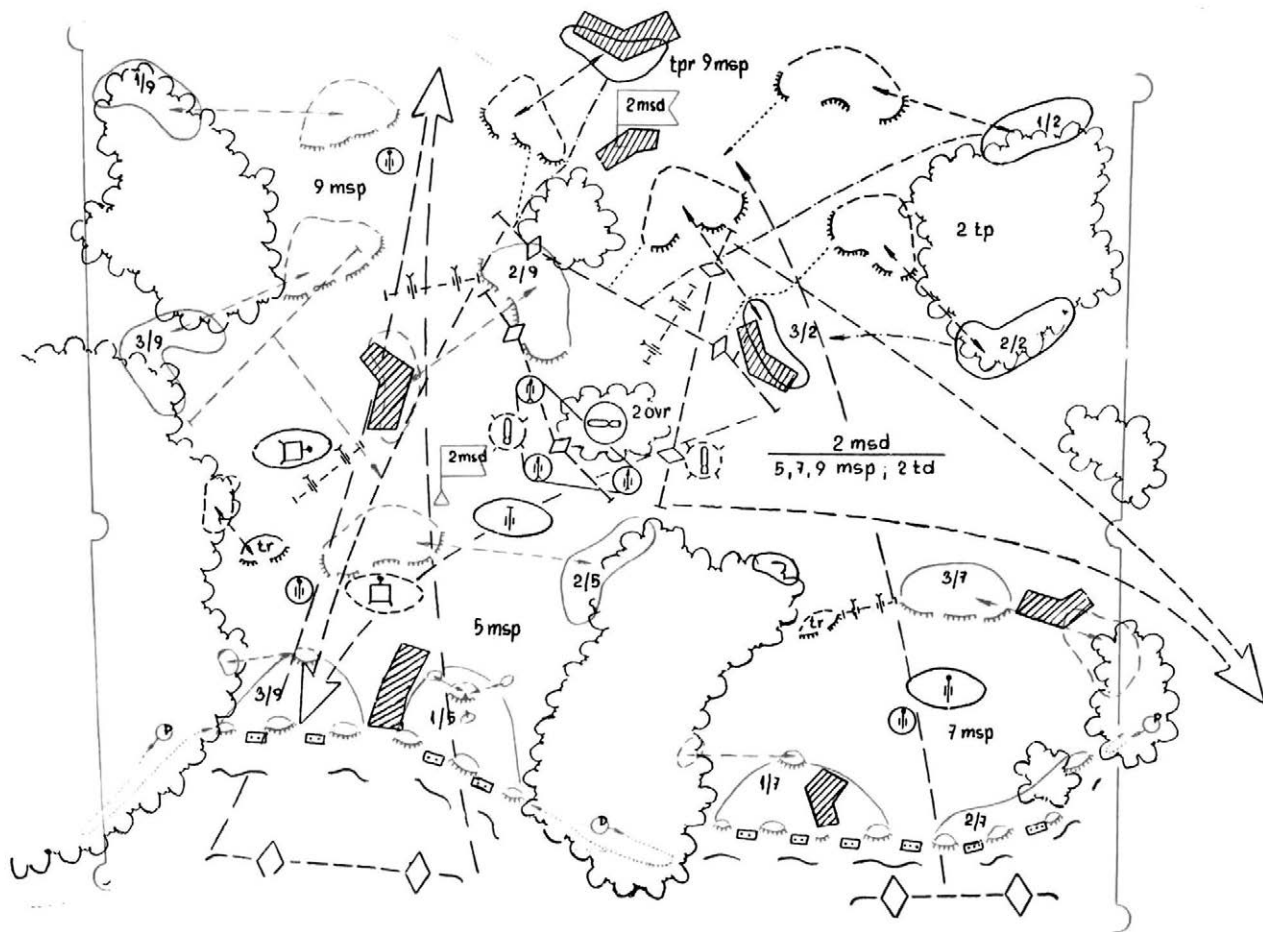
V bezprostředním dotyku s nepřítelem jsou roty (rotní rajóny obrany) a bude-li mezi rotami mezera 1—1,5 km široká, nemůže nepřítel vyřadit taktickými a operačními raketami (tj. včetně Corporal s nejmohutnější jadernou náplní 47 kt) více, nežli jednu rotu ve vybudovaném postavení. Při tom ani tyto prostředky nemohou být použity na naše vojska v dotyku a to vzhledem k bezpečnostní vzdálenosti nepřátelských vojsk. Vzhledem k tomu nevidím v obraně předního okraje rozdíl mezi rotami od stejného praporu a mezi rotami sousedních praporů.

Budou-li mezi prapory v terénu vhodném pro útok nepřítele mezery 3 km široké a praporeční rajóny obrany bráněny jen organickými prostředky praporu, jak to autoři doporučují, může těmito mezerami útočit i rozvinutý nepřátelský tankový nebo mechanizovaný prapor, a to bez toho, že by byl vážněji ohrožen palebnými prostředky ze sousedních praporečných rajónů (viz Schéma obranné sestavy msd — příloha). Dvě takové mezery plně postačují pro rozvíjení útoku celé mechanizované nebo tankové brigády a čtyři mezery pro rozvíjení útoku celé divize. Přitom bude útočná sestava nepřátelské divize dostatečně rozptýlena i vzhledem k OPZHN. Rajóny obrany na předním okraji mohou pak být niče-

SCHĚMA OBRANNĚ SESTAVY msd

MĚŘÍTKO 1 : 200 000

vyjádření možného protiatomového manévru a aktivity obrany

ny nepřátelskými druhými sledy hlavně z týlu. Takto veliké mezery na předním okraji umožňují nepřátelskému průzkumu snadno pronikat do hloubky, zjišťovat rozmístění našich prostředků jaderného napadení a jiných vhodných cílů pro použití jaderných zbraní nepříteli. Spoléhat na to, že tyto mezery budou přehrazeny použitím jaderných zbraní a zátarasy by nebylo plně na místě. Na zřizování souvislých zátarasů nebude zpravidla dostatek času a kromě toho zátarasy, které nejsou pod účinnou palbou, nepředstavují vážnější překážku. V souvislosti s použitím jaderných zbraní k přehrazení mezer nutno vidět, že útočící nepřítel bude mít přinejmenším stejné množství jaderných náplní jako obránce, ne-li převahu v těchto prostředcích. Kromě toho za vyřazené jednotky zasadí další síly a prostředky z druhých sledů, které opět využítí mezery na předním okraji.

V takto organizované obraně, tj. s tak velkými mezerami mezi praporenými rajóny obrany, postrádám smysl předního okraje. Domnívám se, že je **nutné si především ujasnit funkci předního okraje obrany a podle toho ji i organizovat.** Zastavit útok nepřítel by mohl přední okraj jen výjimečně, a to při dostatečném použití jaderných zbraní k úderu na nepřítel. Zpravidla by měl za úkol způsobit útočícímu nepříteli (zvláště jeho tankům) co největší ztráty, vyčerpávat jej již od samého začátku vyrazení k útoku a vytvářet výhodné podmínky pro aktivní zásah druhých sledů pluků a hlavně druhých sledů divizí. Přitom poměrně slabé jednotky na předním okraji zbytečně neobtěžovat, ale umožnit jim vést boj na zdrženou s využitím všech příhodných vlastností terénu, tj. takových skrytů, které jim umožňují vést palbu na nepřátelské tanky na nejbližší vzdálenost s využitím všech

protitankových zbraní, včetně pancéřovek. Po takovém napadení nepřítel je možné nasednout na OT (tanky) a pod ochranou terénu a palby krycích jednotek rychle se odpoutat a zaujmout nové postavení.

Při takovém pojetí obrany předního okraje bude vhodné přidělit každé rotě asi čtu tanků. Tanky jsou důležité jednak proto, že mohou ničit nepřátelské tanky a OT na velké vzdálenosti a mají nejvýhodnější podmínky bojů na zdrženou, jednak však proto, že mají velký vliv na bojového ducha pěchoty.

Přijmeme-li uvedenou funkci předního okraje obrany a orientujeme jednotky na vedení boje na zdrženou, bude možné organizovat obranu předního okraje bez jakékoli šablony s plným využitím všech výhodných vlastností terénu. Praporeční rajóny obrany (se dvěma rotami v prvním a jednou v druhém sledu) by mohly být budovány jen na několika nejdůležitějších úsecích předního okraje a větší část předního okraje obranného pásma divize by bránily prapory se všemi rotami v prvním sledu. Kromě toho by mohlo být vytvořeno i několik samostatných ohnišek čet.

Mezery mezi jednotlivými obrannými rajóny rot (praporů) by mohly být asi 1—1,5 km široké a samostatná ohniska čet vzdálena od sebe nebo od rotních rajónů do 1 km. (Mezery jsou navrhovány vzhledem k možnostem PT zbraní.) Pasivní úseky fronty nevhodné pro rozvíjení nepřátelského útoku by se neobsazovaly a zabezpečovaly by se jen hlídkováním.

Podle toho by prapor na předním okraji mohl bránit úsek široký asi 4—6 km a pluk se dvěma prapory v prvním sledu zesílenými tanky pásmo obrany široké asi 10—15 km (což v podstatě odpovídá i jeho útočnému pásmu).

Plně souhlasím s autorem v tom, že na stupni pluku a hlavně pak divizi nutno vytvářet silně **druhé sledy**, jakož i s úkoly, které mají plnit. Mezery mezi praporenými rajóny v hloubce mohou být široké, jak uvádí autor, tj. asi 3 km a to z toho důvodu, že tyto mezery mohou přehradit jednotky, které vedly boj s nepřítelem od předního okraje, nebo jednotky druhého sledu pluků prvního sledu. Rovněž v pojetí PT záloh a POZ se s autorem shodují. Jediná změna spočívá v tom, že nenavrhuji ponechat celý tankový prapor ve druhém sledu pluku, ale zesílit částí tanků praporey prvního sledu, a to z důvodů, které jsem již uvedl.

Autor na str. 31 uvádí, že rajóny obrany pro pluky druhého sledu divize jsou vzhledem k terénu v dosahu taktických raket a v důsledku toho jsou tyto do zahájení útoku nepřítelem soustředěny za hranici dosahu taktických raket.

V této souvislosti je nutné jasně a jednoznačně řešit, zda pluky druhého sledu budou nebo nebudou budovat obranné rajóny. V kladném případě nelze pak vyvádět pluky druhého sledu mimo tyto rajóny, neboť musí samy uskutečňovat ženíjní úpravu terénu. Čas na budování bude zpravidla tak krátký, že se nelze spoléhat jen na ženíjní jednotky a jejich techniku. Kromě toho je nutné, aby se vojska co nejrychleji zakopávala a využila ženíjní úpravy terénu jako jednoho z nejúčinnějších opatření OPZHN. I když hlavním úkolem pluků druhého sledu

divize je ničit nepřítele rozhodnými protiztečemi, bude někdy nutné, aby alespoň část druhého sledu čelila nepříтели obranou na místě (nelze vždy předem předvídat, která část), zatímco hlavní síly provádějí protizteč. Kromě toho mohou využít vybudovaných obranných zařízení jednotky pluků prvního sledu, budou-li sraženy nepřítelem z předního okraje. Vzhledem k uvedeným okolnostem je nutné, aby i pluky druhého sledu divize budovaly obranné rajóny alespoň v omezeném rozsahu.

Nepřítel může provádět jaderné údery na druhé sledy kdykoli, hlavně však za palebné přípravy. Druhé sledy se nesmějí proto zdržovat v jednom prostoru příliš dlouhou dobu, ale musí měnit prostory rozmístění nepravidelným manévrem do záložních prostorů.

Na základě zpráv o přípravách nepřítele k hromadnému jadernému úderu je nutné jeho prostředky jaderného napadení ničit a druhé sledy vyvést zpod jaderného napadení manévrem do záložních prostorů. Většinu záložních prostorů pro praporey druhého sledu volit pokud možno mimo očekávaný úsek průlomu, a je-li více času, i tyto prostory vybudovat alespoň v nejnutnějším rozsahu. Podle toho mohou být praporey druhých sledů v době hromadného jaderného úderu nepřítele v různé situaci (např. převážná většina v záložních prostorech, jak je uvedeno v příloze k tomuto diskusnímu příspěvku). Z hlavních i záložních prostorů musí být připraveny různé varianty vyvedení druhých sledů do protizteče.